

Biblioteksplan 2015-2019

Dokumenttyp:	Policy
Beslutad av:	Kommunfullmäktige (2015-12-16§ 204)
Gäller för:	Kultur- och fritidsnämnden, Barn- och utbildningsnämnden
Giltig fr.o.m.:	2015-12-16
Dokumentansvarig:	Bibliotekschef, kultur- och fritidsförvaltningen
Senast reviderad:	2015-09-09
Senast granskad:	2015-09-10

Biblioteksplan 2015-2019	2
Bakgrund.....	4
Syfte.....	4
Folkbibliotek.....	4
Läsfrämjande för barn och unga	5
Läsfrämjande för vuxna	5
Tillgänglighet.....	6
Biblioteket som mötesplats och upplevelserum	6
Skolbibliotek.....	7
Skillnader mellan folkbibliotek och skolbibliotek.	8
Skolbibliotek - grundskolan	8
Nuläge	8
Mål	10
Strategi.....	10
Skolbibliotek – Gymnasiet.....	11
Nuläge	11
Mål	11
Strategi.....	11
Vuxenutbildning	11
Nuläge	11
Mål	11
Strategi.....	12

Bakgrund

Flera internationella dokument påtalar vikten av en väl fungerande biblioteksverksamhet som en förutsättning för ett demokratiskt samhälle.

I Unescos folkbiblioteksmanifest, som är rådgivande för FN:s medlemsstater, anges bland annat att alla ska ha tillgång till folkbibliotek oavsett ålder, kön, religion, nationalitet och språk och att folkbiblioteken ska göra alla slag av kunskap och information tillgängliga för alla. I FN:s barnkonvention påtalas barns rätt till yttrandefrihet, utbildning och information.

I "Regional kulturplan Jönköpings län 2015-2017" och "Regional biblioteksplan Jönköpings län 2015-2017", poängteras samverkan och kompetensutveckling för att utveckla bibliotekens verksamhet.

Enligt den nya bibliotekslagen (SFS 2013:801) ska alla kommuner och landsting ha biblioteksplaner för sin verksamhet. Biblioteksplanen ska vara ett politiskt styrdokument för politiker och tjänstemän i utvecklingsarbetet med biblioteksverksamheten. I biblioteksplanen beskrivs hur verksamheten fungerar i nuläget, vilka mål som finns för verksamheten och strategier för att nå målen.

Kultur- och fritidsförvaltningen och barn- och utbildningsförvaltning ska upprätta årliga verksamhetsplaner med konkreta strategier för att uppnå målen. Resultatet utvärderas i det systematiska kvalitetsarbetet i respektive nämnd.

Syfte

Biblioteksplanen är ett policydokument som anger hur biblioteksverksamheten i Vetlanda kommun ska utvecklas under de närmaste åren och fastställs av kommunfullmäktige.

Folkbibliotek

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för kommunens folkbiblioteksverksamhet. Folkbiblioteket är en fri och neutral mötesplats där alla kostnadsfritt kan låna medier och ta del av ett brett informations- och kulturutbud på egna villkor, vilket är en av förutsättningarna för en väl fungerande demokrati.

Folkbiblioteket är till för alla men ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och unga, personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna och personer med annat modersmål än svenska.

Folkbiblioteket fokuserar på följande områden:

- läsfrämjande för barn och unga
- läsfrämjande för vuxna
- tillgänglighet
- biblioteket som mötesplats och upplevelserum

Detta är områden där det under de kommande åren finns ett stort behov av verksamhetsutveckling.

Vetlanda kommun har ett centralt placerat huvudbibliotek med en väl fungerande service. På landsbygden erbjuds biblioteksservice via bokbuss och integrerade filialbibliotek.

Biblioteket ska ha ett varierat och aktuellt mediebestånd av god kvalitet och erbjuda en bra biblioteksservice anpassad efter brukarnas behov. På bibliotekets hemsida kan man låna om, reservera, lämna inköpsförslag, göra fjärrlåneförfrågningar, låna e-medier och ha tillgång till databaser dygnet runt.

Läsfrämjande för barn och unga

Nuläge

Barn och unga är en prioriterad målgrupp. Folkbiblioteket erbjuder bland annat BVC-träffar, en bok till alla 1-åringar, barnteater för hela familjen, sagostunder, bokklubbar, biblioteksvisningar och bokprat för både barn och föräldrar. Under loven anordnas olika aktiviteter, till exempel Sommarboken och Skrivarverkstad.

Mål

Att arbeta läsfrämjande med barn, unga och deras föräldrar.

Strategier

Att utveckla samarbetet med olika externa aktörer så som Kärnhuset, Språkcentrum, förskolor och skolor. Att hitta nya former för att sprida läslust.

Läsfrämjande för vuxna

Nuläge

Läsfrämjande verksamhet är en naturlig del i det dagliga mötet med brukarna, främst genom boktips. Biblioteket anordnar bokcirklar och enstaka författarbesök.

Mål

Att hitta nya former för den läsfrämjande verksamheten och nå ut till nya målgrupper.

Strategi

Att samverka med studieförbunden kring författarbesök och bokcirklar. Att aktivt satsa på att marknadsföra bibliotekets utbud i olika sammanhang.

Tillgänglighet

Nuläge

Folkbiblioteket har ett brett utbud av anpassade medier för både barn och vuxna med olika funktionsnedsättningar och erbjuder även medier på andra språk än svenska för både barn och vuxna.

Mål

Att bredda utbudet av anpassade medier och medier på andra språk än svenska och att nå fler brukare av dessa medier.

Strategi

Att utveckla nya samarbetsformer för att nå personer med funktionsnedsättning och utveckla samarbetet med SFI samt att upprätta en medieplan.

Biblioteket som mötesplats och upplevelserum

Nuläge

Huvudbiblioteket är en mötesplats för alla åldrar och har cirka 200 000 besökare om året. Både bibliotekslokalen och inredningen är nedslitna och inte anpassade efter besökarnas behov.

Mål

Huvudbiblioteket ska erbjuda en inspirerande och tilltalande miljö med en ljus och flexibel inredning med utökade skyltningsmöjligheter. Biblioteket behöver större yta där det ska finnas flera sittplatser, grupprum och tysta läsplatser för studerande samt ett eller flera samlingsrum för bibliotekets egna verksamheter såsom sagostunder, bokprat och bokklubbar. Målet är att detta ska vara genomfört senast 2019.

Strategi

Att undersöka möjligheten till utökade ytor i anslutning till nuvarande bibliotekslokal. Att göra studiebesök på nybyggda bibliotek och kulturhus för att få inspiration till förnyelse av vårt biblioteksrum och att anlita en inredningsarkitekt som tillsammans med personalen utformar det nya huvudbiblioteket.

Skolbibliotek

Enligt skollagen ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek. (Skollagen 2 kap. 36 §). Skolinspektionen har förtydligat att "skolbibliotekets innehåll ska vara anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning". (Skolverket (2013) Mer om skolbibliotek).

Läroplanerna för grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan tydliggör också rektorns ansvar för att "skolans arbetsmiljö utformas så att eleverna får tillgång till handledning, läromedel av god kvalitet och annat stöd för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, t.ex. bibliotek, datorer och andra hjälpmedel". (Läroplan för grundskola, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 s. 18).

Enligt läroplanen för gymnasieskolan har rektor ansvar för att "utbildningen utformas så att eleverna, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, får tillgång till handledning och läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bl.a. bibliotek, datorer och andra tekniska hjälpmedel" (Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2001 s. 15).

Även i bibliotekslagen finns det bestämmelser som rör skolbiblioteken. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt barn och ungdomar, personer med funktionsnedsättning och personer som har annat modersmål än svenska. (Bibliotekslagen 4-5, 8 §)

"Skolbiblioteket förmedlar kunskap och tankar som är grundläggande i ett informations- och kunskapssamhälle. Skolbiblioteket ger eleverna de färdigheter som behövs för ett livslångt lärande. Det ger dem möjlighet att utveckla sin inlärningsförmåga för att de ska kunna ta sitt ansvar som medborgare". (Svenska Unescorådet (2006). Unescos folkbiblioteks- och skolbiblioteksmanifest s. 13)

Skillnader mellan folkbibliotek och skolbibliotek.

Folkbibliotek	Skolbibliotek
Finanseras av kultur- och fritidsnämnden. Tillgängliga på allmänhetens fritid och bygger på frivillighet och intressen.	Finanseras av barn- och utbildningsnämnden. Tillgängliga under skoltid för elever och personal på berörd skola. Ingår i undervisningen och skolans verksamhet.
Beläget i centrum, tillgängligt för allmänheten.	Verksamheten finns och bedrivs i skolorna i närhet till elever och personal.
Arbetar efter kommunens kulturpolitiska mål.	Arbetar efter skolans mål, som anges i skollag, läroplaner och förordningar för de olika skolformerna.
Tillgängligt för allmänheten på lika villkor och likvärdig servicenivå, blir därmed bara ett komplement till skolbiblioteken.	Lagstadgad verksamhet inom skolan, anpassad för skolans elever och personal.
Tillhandahåller media enligt allmänhetens behov och önskemål.	Tillhandahåller medier enligt skolans pedagogiska behov.
Bibliotekspersonal arbetar med upplevelser och frivilligt läsande och lärande.	Skolbibliotekspersonal ingår i skolans pedagogiska personal och arbetar med lärande och läsande utifrån läroplaner.
Tillgängligheten styrs utifrån allmänhetens behov.	Tillgängligt under skoldagar och utifrån skolans behov.

(Utifrån "Riktlinjer för biblioteksverksamheten/biblioteksplan 2013-2016" Halmstad)

Skolbibliotek - grundskolan

Nuläge

I kommunen ser det olika ut på grundskolenheterna när det gäller skolbibliotek. Det är rektorernas uppgift att avsätta resurser till skolbiblioteken.

En kartläggning genomfördes hösten 2014. På samtliga högstadieskolor finns fackutbildade skolbibliotekarier med en anställning på 75-80 %. På Mogärdeskolan och Landsbro skola är biblioteken och personalen även tillgänglig för skolornas F-6 enheter men de bekostas av 7-9 (i kartläggningen har dessa redovisats som en enhet).

Av de övriga skolenheterna har sex stycken ett medieanslag på 4 000 – 27 000 kronor till skolbiblioteket medan sex enheter inte avsatt någon budget alls för detta. På nio enheter finns personal som har biblioteket som ansvarsområde och på dessa skolor finns också lokaler med biblioteksfunktion. Fem av dessa, Björköby, Ekenässjön, Korsberga, Nye och Ramkvilla, bemannas med personal anställd av folkbiblioteket.

På sammanlagt nio enheter finns bibliotekets material katalogiserat och sökbart i ett datoriserat bibliotekssystem. På fyra av dessa enheter finns det datoriserad utlåning.

Flera skolor har bra och tillgängliga lokaler, utbildad personal och fungerande skolbiblioteksverksamhet, andra skolor har inte tillgång till något av detta.

	Skolbibliotekarie anställda av skolan	Lokal	Medieanslag till skolbiblioteket	Datoriserad katalog
Björkö skola		X	X	X*
Brunnsgårdsskolan				
Bäckседа skola		X	X	
Ekenässjöns skola		X	X	X*
Holsby skola		X		
Korsberga skola		X	X	X*
Kvillsfors skola		X		
Landsbro skola	X	X	X	X*
Mogärdeskolan	X	X	X	X
Myresjö skola				
Norrgårdsskolan		X		
Nye skola		X		X*
Ramkvilla skola		X	X	X*
Tomaslundsskolan		X	X	X
Withalaskolan	X	X	X	X

* Ingår i folkbibliotekets katalog Libra (eftersom de i nuläget är filialer).

Mål

Det övergripande målet är att sträva mot en likvärdig skolbiblioteksverksamhet i kommunen och att man genom skolbibliotek kan skapa goda lärmiljöer för eleverna. Skolbiblioteken ska vara en del av den pedagogiska verksamheten och bidra till ökad måloppfyllelse på skolorna. Skolbiblioteken ska stödja elevernas behov av språk-utveckling, stimulera till läsning och stärka elevernas kunskaper i informationssökning och källkritik. Strävan inom grundskolan ska vara att varje skolbibliotek leds av en utbildad skolbibliotekarie.

Målet är att när biblioteksplanen revideras 2019 ska samtliga skolor ha tillgång till utbildad skolbibliotekarie.

Delmål för att uppfylla det övergripande målet:

- Ansvaret för varje skolbibliotek ska ligga hos rektorn på respektive skola. Detta bidrar till att skolbiblioteket blir en integrerad del av skolans målarbete och att skolbibliotekarien blir en del av skolans personal.
- Rektor och skolbibliotekarie tar tillsammans fram en årlig plan för skolbiblioteksverksamheten.
- Skolbiblioteket finns med i skolans kvalitetsredovisning.
- Skolbiblioteket bemannas av utbildad skolbibliotekarie.
- Skolbiblioteket har en tilldelad budget som möjliggör planering inför läsåret.
- Det finns en funktionell lokal för skolbibliotekets mediebestånd och som kan användas i pedagogisk verksamhet av elever och pedagoger.
- Skolbiblioteket är en pedagogisk resurs för skolan där det finns ett naturligt samarbete mellan lärare och skolbibliotekarie. Skolbibliotekarien är en naturlig del av klassrummet och har en integrerad roll i undervisningen när det gäller läsförståelse, informationssökning och källkritik.
- Ändamålsenliga medier, såsom facklitteratur, skönlitteratur och databaser finns samlad i ett datoriserat katalogsystem.
- Skolbibliotekarien tillgängliggör medier och digitala verktyg för elever med särskilda behov.
- Nätverk för skolbibliotekspersonal för fortbildning och kunskapsutbyten bidrar till enhetligt arbetssätt och likvärdig kvalitet.
- Samarbete med folkbiblioteket för att förtydliga de olika rollerna gentemot unga låntagare.

Strategi

Grundskolan får i uppdrag att se över skolbiblioteksverksamheten för hela kommunen samt upprätta en plan för hur verksamheten ska utvecklas och bli likvärdig på kommunens samtliga skolor. Planen ska innehålla hur delmålen ska uppfyllas på de olika skolenheterna.

Dessutom utreder grundskolans ledningsgrupp hur skolbiblioteken ska bemannas för att upprätthålla skolbiblioteksfunktionen enligt de statliga styrdokumenterna så att en likvärdighet nås mellan skolorna i Vetlanda.

Skolbibliotek – Gymnasiet

Nuläge

På Njudungsgymnasiet finns ett väl fungerande skolbibliotek med ändamålsenliga lokaler och två heltidsanställda bibliotekarier. Biblioteket är öppet och bemannat av fackutbildad personal hela skoldagen. Beståndet är inlagt i folkbibliotekets bibliotekssystem. Biblioteket har ett årligt bokanslag och medel finns även avsatta för tidningsprenumerationer och abonnemang på databaser.

Mål

Gymnasiebiblioteket har som mål att vara en integrerad del av undervisningen, erbjuda goda resurser för elevernas självständiga arbete, samverka med lärarna och vara ett stöd för dem i den pedagogiska verksamheten

Biblioteket ska också stimulera eleverna till läsning av god skönlitteratur för deras personliga utveckling och för deras språkutveckling samt för ökad kunskap om och förståelse för vår omvärld.

Strategi

I bibliotekets lokala arbetsplan preciseras vilka metoder som används för att uppnå verksamhetsmålen. För att kunna utvärdera och kvalitetsredovisa verksamheten sammanfattas varje läsår i en verksamhetsberättelse som kopplas till målen i den lokala arbetsplanen.

Vuxenutbildning

Nuläge

På Vetlanda lärcentrum finns ett bibliotek som är öppet hela skoldagen och bemannat av bibliotekarie från Njudungsgymnasiet 6-8 timmar per vecka. Biblioteket har ett årligt bokanslag och medel finns även avsatta för tidningsprenumerationer. Beståndet är katalogiserat i folkbibliotekets bibliotekssystem. Utlåningen är dock inte datoriserad och bokbeståndet är i viss mån föråldrat och bristfälligt anpassat efter de kunskapsbehov som idag finns på skolan.

Mål

Biblioteket på Vetlanda lärcentrum har som mål att vara en pedagogisk resurs och att erbjuda medier som är ändamålsenliga för den verksamhet som bedrivs. Biblioteket ska också kunna fungera som en plats för grupparbeten och enskilda studier.

Strategi

Fortsätta utveckla samarbetet med lärarna, bl.a. genom att erbjuda undervisning i informationssökning och källkritik samt erbjuda bokprat. Genom nyinköp och kontinuerlig gallring fortsätta anpassa bokbeståndet till de kunskapsbehov som finns på skolan idag. Tillsammans med rektorerna på Vetlanda lärcentrum formulera verksamhetsmålen i en lokal arbetsplan. Sammanfatta och utvärdera varje läsår i en verksamhetsberättelse som kopplas till målen i den lokala arbetsplanen.